

A TÖRÖK BERENDEZKEDÉS MAGYARORSZÁGON

A törökök igyekeztek beilleszteni birodalmukba a meghódított területeket. Ehhez a következő eszközeik, módszereik voltak:

1. Közigazgatási egységek (a nagyobbtól a kisebb felé haladva)

- **vilajet/elajet/pasalik** („tartomány”) - élén: **pasa** („padiisah”, „sah feje”) pl. budai, egri, temesvári vilajet
- **szandzsák** („megye”) - élén: **bég** („nagyúr, kormányzó”)
- **nahije** - élén: **aga** („idősebb testvér”, „úr”)
- **kaza** („körzet”, igazságszolgáltatási egység) - élén: **kádi** (bíró)

2. Hivatalnokrendszer:

- **kádi**: bíró, közjegyző
- **mufti**: egyházjogász, a kádi egyik szakértője
- **defterdár**: a defterháne (gazdasági hivatal) vezetője, adószedő
- **emin**: a defterdárt ellenőrzi, a szultáni kincstár megbízottja
- **szubasi**: rendfenntartó, katonai parancsnok („százados”)
- **alajbég**: a katonai mozgósításért felelős („ezredes”)

3. Hadsereg

- **janicsár**: elit gyalogos katona
- **aszab**: gyalogos katona
- **szpáhi**: lovas (hűbértartó van)
- **topcsi**: tüzér

4. Adórendszer:

50 akcse = 1 magyar aranyforint (akcse: kicsi ezüstpénz, „fehérke”)

- **kapuadó** (50 akcse)
- **dzsizje/haradz**: fejadó vagy **harács** (50 akcse)
- **robot** (szultáni birtokokon),
- **ajándék**
- **devsirme**: emberadó (janicsárok lesznek belőlük)
– ezt Magyarországon nem vezették be

Nagy gondja volt a hódoltságban élőknek a **kettős adóztatás**: a török hódítók és a távollevő magyar urak is adóztatnak

⇒ a török **hódoltsági terület falvai elnéptelenednek**, a lakosok helyére **szerb és román bevándorlók** jönnek

⇒ az elköltözők a királyi Magyarországra és Erdélybe mennek ⇒ az ottani mezővárosok fejlődnek

5. Földbirtokrendszer: minden föld a szultáné

- **hász birtok**: **szultáni** kezelésben maradó birtok
- **szpáhibirtok**: a lovas katonák **hűbér birtoka**:
⇒ **csak használatra** kapja meg a szultántól
⇒ a **szultán bármikor visszaveheti** ⇒ nem éri meg nekik fejleszteni, hanem igyekeznek **minden hasznot kiszipolyozni** belőle az adókkal
⇒ a hódoltsági területeken **lelassul a mezőgazdaság fejlődése**

6. Építkezések

Nem jellemző a sok építkezés, mert a megszállás anyagilag veszteséges.

- **templomok**:
medresze: kicsi méretű
dzsámi: közepes méretű
mecset: nagy (Magyarországon nem építettek ilyet)
- **minaret**: **torony**; benne: **müezzin** (imára hívja a híveket)
- **türbe**: temetkezési hely
- **fürdők**

Magyarországi török építészeti emlékek:

- **Pécs**: Jakováli Hasszán dzsámi, Gázi Kászim, Idrisz Baba türbéje
- **Buda**: Gül Baba türbéje, Gellért-fürdő
- **Eger**: minaret